

Szegedi Ítéltábla

Az ügy száma:

Gf.III.30.178/2023/22-II. szám

A felperes:

felperes Nyrt. (felperes székhelye)

A felperes meghatalmazott jogi képviselője:

Imre Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Imre András ügyvéd ügyvédi iroda címe)

Az alperesek:

I. rendű alperes: I. r. alperes Kft. (I. r. alperes székhelye)

II. rendű alperes: II. r. alperes Kft. (II. r. alperes székhelye)

Az alperesek meghatalmazott jogi képviselője:

Dr. Szabó Gyula Ákos ügyvéd (jogi képviselő címe)

A per tárgya:

Faktoring keretszerződésből eredő tartozás megfizetése

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szegedi Törvényszék 7.G.40.015/2022/53.

A fellebbezést benyújtó fél és a fellebbezés sorszáma:

Az alperesek 7.G.40.015/2022/55.

Í T É L E T

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, megfellebbezett rendelkezéseit helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 898 525 (nyolcszázkilencvennyolcezer-ötszázhuszonöt) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a II. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 1 137 321 (egymillió-százharminchétezer-háromszázhuszonegy) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A tényállás

[1] A felperes mint faktor és az adós Kft. (a továbbiakban: adós) 2019. augusztus 5. napján faktoring keretszerződést kötöttek egymással, amelynek 1.2.2 pontja szerint az adós a felperesre engedményezte a kötelezettekkel szemben a faktoring keretszerződés aláírásakor már létező jogviszony alapján fennálló, kötelezett által elismert teljesítés alapján kiállított számlában, vagy egyéb dokumentumban foglalt és igazolt vagy jövőben keletkező, jövőben esedékessé váló, valamennyi követeléseit. A felperes az adósnak a faktorálás összegét előfinanszírozás formájában is teljesíthette, amelynek feltételeit a szerződés 5.2 és 5.3. pontjai – az 5.3.4. pontban szabályozva a faktoring keretszerződés aláírását követően létrejövő jogviszonyokból eredő átruházott követelések esetét –, valamint az 1. számú melléklete tartalmazták.

[2] A szerződés 5.3.4. pontjában a szerződő felek szabályozták, hogy bármely olyan átruházott követelés tekintetében, amely alapjául szolgáló jogviszony csak a faktoring keretszerződés aláírását követően jött létre, az átruházott követelés adós általi felperesre történő engedményezése a faktoring jogcím alapján a következőképp történik:

5.3.4.1. Az előfinanszírozási kérelem vagy egyéb a felperes részére az adós által küldött ilyen tartalmú dokumentum ajánlatnak minősül az adós részéről az átruházott követelés felperesre történő engedményezésére azzal, hogy az ajánlati kötöttség ideje 30 munkanap.

5.3.4.2. A felperes jogosult az ajánlatot elfogadni, vagy az ajánlat elfogadását a faktoring keretszerződés rendelkezéseinek megfelelően akár indokolás nélkül megtagadni.

5.3.4.3. Az ajánlat a felperes részéről kizárólag akkor tekinthető elfogadottnak, ha e-mail formájában „Faktorszámla jóváírások-terhelések” bizonylat (forgalmi kivonat) megküldésével visszaigazolja az adósnak az előfinanszírozási kérelem befogadását, az engedményezési ajánlat elfogadását és a folyósítást.

[3] A szerződés 6.6.1. pontja azt tartalmazza, hogy a felperes köteles a megvásárolt átruházott követelést visszaengedményezni az adósra, akkor és amennyiben az adós visszafizetési kötelezettségét teljesítette és a felperes valamennyi az adóssal és a kötelezettrel szemben fennálló követelése az adós által megfizetésre került, és azzal a feltétellel, hogy e tekintetben a felperes a kógens jogszabályok által lehetővé tett körben minden felelősséget, szavatosságot és jótállást kizár. A felperes jogosult a visszafizetési kötelezettség teljesítését megelőzően is egyoldalú nyilatkozattal az adósra visszaengedményezni az átruházott követeléseket, ez azonban nem mentesíti az adóst a visszafizetési kötelezettségének teljesítése alól.

[4] A faktorálás tényét és az adós személyét a hitelbiztosítéki nyilvántartásba 2019. augusztus 13. napján bejegyezték. Az alperessel szembeni, engedményezett követeléseket érintően a felperes hitelbiztosítási szerződést kötött az E... Magyarországi Fióktelepével.

[5] Az adós mint eladó és az I. rendű alperes mint vevő között 2021. május 3. napján 312 tonna NPK 10-26-26 BB típusú és 127 000 forint/tonna + áfa egységárú zsákos műtárgya megvásárlására adásvételi szerződés jött létre. Az adós mint eladó és a II. rendű alperes mint vevő között pedig 2012. április 16. napján 288 tonna DAP 18:46+1,8S típusú és 145 000 forint/tonna + áfa egységárú műtárgya megvásárlására jött létre adásvételi szerződés.

[6] Az adásvételi szerződések 2. pontjában a fizetési határidőt a számla kiállításától számított 180. napban állapították meg, míg a szerződések 5.2. pontjában a fizetési késedelem esetére havi 1% mértékű késedelmi kamatot kötöttek ki.

A szerződések 3.2. pontja szerint az áru alperesek általi mennyiségi átvétele az 1. számú mellékletben meghatározott teljesítés helyén, darabszámlálással vagy (ömlesztett áru esetén) mérlegeléssel történik, amelyről az adós szállítólevelet állít ki, és azon az alperesek a teljesítést, a birtokbavételt igazolják. Az alperesek ezen teljesítésigazolása alapján történik a számla kiállítása.

A szerződések 1. számú melléklete alapján a teljesítés helye az adós bátaszéki telephelye, míg a teljesítés ideje a megrendelés adós általi visszaigazolását követő második nap.

[7] Az adásvételi szerződések megkötésének napján az adós a szerződésben meghatározott műtárgya szolgáltatásáról szállítóleveleket állított ki, azokat az alperesek képviselője cégszerű aláírással látta el. Ugyanezen a napokon a B... Kft. mint tároló és az alperesek tárolási szerződéseket kötöttek, amelyek értelmében az alperes az adóstól vásárolt műtárgyát elszállításig a tároló saját telephelyén (tároló telephelye) tárolja, és annak átvételét a tároló a szerződések aláírásával elismerte és nyugtázta. A tároló az alperesek által vásárolt műtárgyának a többi árukészlettől elkülönítetten való őrzését és nyilvántartását vállalta.

[8] Az adós az I. rendű alperest illetően 2021. május 5. napján VSZ-2021/00951 számon 2021. május 5-i fizetési határidővel 50 322 480 forint összegű, míg a II. rendű alperest illetően 2021. április 19. napján VSZ-2021/00875 számon 2021. október 15-i fizetési határidővel 53 035 200 forint összegű vételárról állított ki számlát. Az adós utóbb az I. rendű

alperes felé kiállított számlán feltüntetett esedékességi időpontot 2021. október 29. napjára módosította.

[9] Az adós az adásvételi szerződések megkötésének napján „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokban írásban értesítette az alpereseket a faktoring szerződésen alapuló engedményezések tényéről, az adásvételi szerződésekből fennálló – kötelezeti levonás feltüntetésének hiányában a számla összegével megegyező – tartozások összegéről, és felhívta az alpereseket, hogy a felperes részére teljesítsenek. Az engedményezési értesítőkben az alperesek az engedményezést tudomásul vették, és igazolták, hogy az adós a számlák alapjául szolgáló kötelezettségét szerződésszerűen teljesítette, és kijelentették, hogy a felperes felé az engedményezett követeléssel tartoznak. Kijelentették továbbá, hogy a felperessel szemben az engedményezett követeléseket, azok teljesítését illetően – a fentiekben az általa megadott levonásokon túl – semmilyen kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással nem fognak élni, azokról kifejezetten lemondanak és a faktorálható összegként megjelölt összeget további levonás vagy ellenkövetelés nélkül hiánytalanul a felperes meghatározott számú fizetési számlájára határidőben teljesítik.

[10] Az adós a fenti adásvételi szerződésekre tekintettel a felpereshez előfinanszírozási kérelmeket nyújtott be, amelyek alapján a VSz-2021/00951 számú számlához kapcsolódóan 2021. május 7. napján 40 500 000 forint, míg a VSz-2021/00875 számú számlához kapcsolódóan 2021. április 19. napján 45 000 000 forint összegű kifizetést teljesített előfinanszírozásként az adós részére.

[11] Az alperesek tudtak arról, hogy az általuk aláírt engedményezési értesítő is feltételét képezi a felperes faktoring keretszerződésből eredő teljesítésének.

[12] Az I. rendű alperes mint jogosult és a C... Kft. mint kezes között 2021. május 7. napján készfizető kezességi szerződés jött létre, amelyben a kezes kötelezettséget vállalt az I. rendű alperes és az adós közötti adásvételi szerződés szerinti műtrágya teljesítésére, amennyiben az adós nem teljesít.

[13] A II. rendű alperes az általa megvásárolt műtrágyát értékesítette az I... Kft.-nek, amely a műtrágyát 2021. április 19. napján átvette, azonban minőségi kifogást jelzett a termék szennyezettsége miatt. Ezt követően a műtrágyát visszaszállították, majd az adós a 2021. május 5. napján kelt levelében a minőségi kifogást elismerte, és vállalta a teljes mennyiség kicserélését 2021. május 20. napjáig.

[14] Az adós 2021. július 16. napján kelt leveleiben tájékoztatta az alpereseket arról, működési körén kívül eső okból nem szállította le a műtrágyát. A műtrágyát a C... Kft.-től szerzi be, amely gazdasági társaság azonban nem szállított részére műtrágyát. A C... Kft. a tartozásait elismerte, ugyanakkor a késedelemre magyarázatot nem adott. Az adós 2021. augusztus 11. napján kelt levelében tájékoztatta a II. r. alperest, a C... Kft. továbbra sem szállított műtrágyát.

[15] Az adós a minőségi hiba miatt visszavett műtrágyát nem cserélte ki.

[16] Az adós 2022. február 10. napja óta felszámolás alatt áll.

A felperes kereste és az alperes védekezése

[17] A felperes módosított keresetében elsődlegesen kérte, hogy kötelezze a bíróság az I. rendű alperest 50 322 480 forint, és ez után 2021. október 30. napjától a kifizetés napjáig havi 1% mértékű késedelmi kamat, továbbá 14 432 forint behajtási költségátalány, míg a II. rendű alperest 53 035 200 forint, és ez után 2021. október 16. napjától a kifizetés napjáig havi 1% mértékű késedelmi kamat, továbbá 14 390 forint behajtási költségátalány megfizetésére. Másodlagosan és harmadlagosan kérte, hogy kötelezze a bíróság az I. rendű alperest 40 500 000 forint, és ezután 2021. május 8. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt mértékű késedelmi kamat, továbbá 14 328 forint behajtási költségátalány, míg a II. rendű alperest 45 000 000 forint, és ez után 2021. április 20. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 százalékponttal növelt mértékű késedelmi kamat, továbbá 14 439 forint behajtási költségátalány megfizetésére. Érvényesíteni kívánt jogként az elsődleges keresete esetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:1. § (1) bekezdését, 6:405. §-át, 6:406. §-át, 6:193. § (1)-(3) bekezdését, 6:197. § (1) bekezdését, 6:198. § (1) és (2) bekezdését, 6:215. § (1) bekezdését, 6:26. §-át, 6:42. § (1) és (2) bekezdését, 6:58. §-át és 6:153. §-át, a másodlagos kereseti kérelem tekintetében a Ptk. 1:4. § (1) és (2) bekezdését, 6:127. § (1) bekezdését, 6:519. §-át és 6:522. § (1) bekezdését, míg harmadlagos kereseti kérelmét illetően a Ptk. 1:4. § (1) és (2) bekezdését, 6:127. § (1) bekezdését és 6:587. §-át jelölte meg.

[18] Előadta, az I. rendű alperessel 2021. május 3. napján, míg a II. rendű alperessel 2021. április 16. napján megkötött adásvételi szerződések alapján az adós a termékeket az alpereseknek átadta, annak tényét a szállítólevelek igazolják. Ezért az alperesek a szerződések alapján kötelesek a vételárat megfizetni, amely kötelezettségüknek azonban nem tettek eleget. A faktoring keretszerződés alapján pedig a vételár követelések az adóstól a felperesre szálltak át, így jogosult azokat az alperesekkel szemben érvényesíteni. Az alpereseknek az engedményezési értesítőtől tudniuk kellett, hogy milyen jogcímen, milyen határidő mellett, milyen összegű tartozásuk áll fenn, és hogy ezeket a fennálló tartozásokat az engedményezési értesítőben meghatározott határidőn belül a felperesnek kötelesek megfizetni. Az alperesek az engedményezési értesítők záradékát aláírásukkal látták el, ebben kifejezetten elismerték, hogy az adós az adásvételi szerződések alapján fennálló kötelezettségét teljesítette, és az abban foglalt termékeket az alperesek részére leszállította, hiánytalanul a szerződés szerinti minőségben átadta, a felperessel szemben az engedményezési értesítőben meghatározott tartozásuk áll fenn. Az alperesek kifejezetten lemondtak azon jogukról, hogy a felperessel szemben kifogással élnek, ellenkövetelést vagy beszámítást érvényesítenek, és vállalták, hogy az engedményezési értesítőben meghatározott összeget az abban meghatározott határidőben a felperesnek hiánytalanul megfizetik. Az alperesek a tartozás fennállását, az adós teljesítését és a termék birtokbavételét elismerték a szállítólevél aláírásával is, amely következtében az adós az alperesekkel szemben a fizetési kötelezettséget tartalmazó számlákat kiállította. Az

alperesek az engedményezési értesítőkben feltüntetett bankszámlára történő átutalással volt kötelesek teljesíteni, de ennek nem tettek eleget.

[19] Másodlagos kereseti kérelme kapcsán arra hivatkozott, hogy az alperesek jogellenesen jártak el a szállítólevél, teljesítési igazolás aláírásakor, mivel azt megelőzően az adós teljesítését nem ellenőrizték, holott tudomásuk volt arról, a felperes csak és kizárólag abban az esetben nyújt előfinanszírozást az adós részére, amennyiben az alperesek az adós szerződésszerű teljesítését visszaigazolják. Nem feltételezhette és nem is kellett feltételeznie, az alperesek úgy tesznek tartozáselismerő nyilatkozatot és állítanak ki teljesítésigazolást, hogy ellenőrzési kötelezettségüknek nem tettek eleget tettek és a teljesítés nem történt meg. Az alperesek ellenkérelme kapcsán kiemelte, készletfinanszírozást nem nyújtott, így készletellenőrzési kötelezettsége nem volt.

[20] Harmadlagos keresetét arra alapította, hogy az alperesek utaló magatartása, a teljesítést elismerő kifejezett nyilatkozatuk nélkül nem fizetett volna előfinanszírozásként az adós részére a faktoring keretszerződés alapján.

[21] Az alperesek alaki védekezéséként ellenkérelmükben az eljárás megszüntetését kérték. Álláspontjuk szerint a keresetek látszólagos tárgyi keresethalmazatban nem terjeszthetők elő, mivel a kártérítési igények más tényállást és jogi érvelést követelnek meg.

[22] Érdemi ellenkérelmük a kereset elutasítására irányult. Hivatkoztak arra, az elsődleges kereset esetében a felperesnek nincs keresetösségi joga, miután az adós teljesítésének hiányában a visszakereseti jogát érvényesítve az adóssal szemben kell fellépni. A követeléseket továbbá a felperes meg sem szerezte engedményezés útján, ugyanis a faktoring keretszerződés a Ptk. 6:194. § (2) bekezdésében foglaltakkal szemben nem határozza meg pontosan az engedményezendő követelést, és a faktoring keretszerződés megkötésekor az adós és az alperesek közötti jogviszony még nem létezett. E jogszabályba ütközés miatt a faktoring keretszerződést érvénytelennek is tartották. Megítélésük szerint az adós teljesítésének – így a tulajdonjog megszerzésének – hiányában az adásvételi szerződésből eredő vételárfizetési kötelezettségük teljesítésére nem kötelesek.

[23] A másodlagos kereseti kérelem kapcsán kifejtették, a felperes a készletellenőrzési és független hiteellenőrzési kötelezettségét elmulasztotta a faktorlálás során. Az előfinanszírozás során az adós készletgazdálkodását és a bértárolás kockázatát nem vizsgálta, a kockázatelemzést nem terjesztette ki a B... Kft.-re, a berraktározás kontrollját nem végezte el. A közhiteles nyilvántartások adataiból feltárhatta volna az adóssal egy telephelyeken működő cégek üzleti és személyi kapcsolatait, amelyeket elemezni és vizsgálni kellett volna. Nem vizsgálta a felperes a számlákat és a teljesítéseket, valamint a készletet sem. A felperesnek ezen kötelezettségeknek a Magyar Nemzeti Bank belső kockázatot érintő ajánlásai, az ügyfél- és partnerminősítés, valamint a fedezetértékelés prudenciális követelményeiről szóló 40/2016. (X.11.) rendelet 15. §-a, valamint 16. § (1) bekezdés a) és b) pontja alapján eleget kell volna tennie. Állították, a felperes tudott arról, a műtrágyát az alperesek fizikailag nem vették birtokba. Ezért a felperes nem tett meg mindent a kár elhárítása, megelőzése érdekében. Kitértek arra, a felperes az adóssal szemben nem érvényesített igényt. Véleményük szerint a felperes felróható magatartása indította meg az adásvételi szerződések megkötéséhez vezető okfolyamatot, és a felperes sorozatos

mulasztásai eredményezték, hogy az alperesek a finanszírozáshoz szükséges okiratokat aláírták. Alappal bízhattak ugyanis abban, a felperes előzetesen szakszerűen megvizsgálta azokat a cégeket, cégcsoportokat, amelyek részére készletfinanszírozást nyújtott. A felperes jogügyletben való részvételéből feltételezhető volt a műtrágya megléte és az ügylet biztonsága.

[24] A harmadlagos kereseti kérelmet illetően vitatták magatartásuk szándékosságát, a felperes jóhiszeműségét és az önhibájának hiányát. Utaltak arra, a felperes a saját üzleti kockázatát nem mérte fel megfelelően, nem vizsgálta a jogügyleteket, partnereit, azok személyi-, gazdasági és tulajdonosi összefüggéseit.

Az elsőfokú ítélet

[25] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 40 500 000 forintot, ezen összeg után 2021. május 8. napjától a kifizetésig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamat 8 %-kal növelt, 2022. november 1. napjától külön jogszabályban meghatározott időpontig 25 %-os mértéket meg nem haladó késedelmi kamatot, valamint 14 328 forint behajtási költségátalányt. Kötelezte a II. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 53 035 200 forintot, ezen összeg után 2021. október 16. napjától a kifizetésig havi 1 %, 2022. november 1. napjától külön jogszabályban meghatározott időpontig 25 %-os mértéket meg nem haladó késedelmi kamatot, valamint 14 390 forint behajtási költségátalányt. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte továbbá a felperes javára az I. rendű alperest 1 962 000 forint, míg a II. rendű alperest 2 452 000 forint perköltség megfizetésére.

[26] Határozatának indokolása szerint a felperes és az adós között a Ptk. 6:405. §-ában szabályozott visszkeresetes faktoring szerződés jött létre, amelyet alátámasztanak e szerződés 1.2.2. és 6.6.1. pontjaiban foglaltak. Bizonyítottanak találta az elfogadott előfinanszírozási kérelem visszaigazolások, a faktorálási értesítések és a teljesítési utasítások alapján az alperesekkel szembeni követeléseket illetően az egyedi faktorálási megállapodások létrejöttét.

[27] Kifejtette, a visszkeresetes faktoring szerződés alapján a felperes igényt érvényesíthet választása szerint akár az adóssal, akár az alperessel szemben, amennyiben az alperes határidőben nem teljesít. Az alperes nem mögöttesen felelős, így a vele szembeni igény érvényesítést nem kell megelőznie az adóssal szembeni igényérvényesítésnek. Az adásvételi szerződések az ilyen típusú szerződés lényeges tartalmi elemeinek – így a tulajdonjog átruházására vonatkozó akaratnyilatkozatnak – az írásba foglalásával létrejöttek, ahhoz nem volt szükséges az adásvétel tárgyának tényleges birtokbaadása. Az adásvételi szerződések megkötésekor tévedésbe ejtést és megtévesztést illetően pedig az alperesek bizonyítást nem indítványoztak, és ezek nem is állapíthatók meg. Az alperesek ugyanis a professzionális üzleti szereplőtől elvárható gondosságot sem tanúsították az adásvétel tárgyát képező műtrágyamennyiség meglétének ellenőrzése körében. A teljesítést igazoló okiratokat (szállítólevél, engedményezési értesítő, tárolási szerződés) az áru meglétének ellenőrzése nélkül írták alá, holott okiratba foglalt nyilatkozataik alapján azt egyidejűleg átvették. Az alperesek továbbá nem hivatkozhatnak az engedményezési szerződés érvénytelenségére sem, mivel személyüket a faktorálás, engedményezés miatt hátrányosan érintő speciális körülmény nem áll fenn. Rámutatott, a faktoring szerződés keretében nem készletfinanszírozás történt,

míg az előfinanszírozás annyiban valósult meg, hogy az alperesek 180 napos halasztást kaptak a vételár kifizetésére és az adós a vételárkövetelés 80-85%-át kapta meg a felperestől. Amennyiben pedig a faktor túlzott kockázatvállalással nyújt hitelt, a külső, harmadik személyek, de még a szerződésben meghatározott mellékkötelezettek sem hivatkozhatnak arra, hogy a kölcsönadó a hitelnyújtás során az adós hitelképessége tekintetében szakszerűtlenül, gondatlanul járt el, vagy a saját szabályzatát megsértve kötötte meg a szerződést.

[28] Megállapította ugyanakkor, az adós az I. rendű alperes felé nem teljesített, a műtrágyát nem adta át, amely miatt vételárfizetési kötelezettsége nincs. Ezért az I. rendű alperes esetében az elsődleges keresetet megalapozatlannak ítélte.

[29] A Ptk. 6:587. §-ban szabályozott utaló magatartással összefüggésben rögzítette, az nem önálló kárfelelősségi alakzat, hanem méltányossági kártelepítési szabály. Ez nem keletkeztet feltétlen kötelezettséget az utaló magatartásban bízó személy által okozott önkár megtérítésére, pusztán lehetőséget biztosít a bíróság számára, hogy az így keletkezett kárt részben vagy egészben a szándékos magatartást tanúsító személyre áthárítsa. A szabály méltányossági jellegéből fakad annak szubszidiárius jellege is, azaz, ha van olyan polgári jogi szabály, amely alapján a kártérítési, kártalanítási vagy megtérítési kötelezettség fennáll, e méltányossági szabály alkalmazása szükségtelen. Ha az utaló magatartás szerződéses kötelezettséget keletkeztet, a szerződésszegés szabályai alkalmazandóak. Ha pedig az utaló magatartást tanúsító fél felismeri a károsodás lehetőségét és azt kívánja, illetve abba belenyugszik, ez szándékos károkozásnak minősül, és így a deliktualis kártérítési szabályok alkalmazásának lehet helye. Ezért arra a következtetésre jutott az I. rendű alperes magatartásának vizsgálata alapján, hogy az utaló magatartás szabályai nem alkalmazhatóak.

[30] A Ptk. 6:519. §-án alapuló keresetet illetően a jogi személyekkel szembeni magasabb elvárhatósági mércéből kiindulva megállapíthatónak találta, az I. rendű alperes az adóssal történt szerződéskötése során, valamint a teljesítést igazoló okiratok aláírásakor nem a professzionális gazdasági szereplőtől elvárható gondosságot tanúsította, mivel a teljesítésről nem győződött meg. Üzleti, szakmai előírások figyelmen kívül hagyásával, a legnagyobb gondossággal történő eljárás mellőzésével és a józan észnek is ellentmondva igazolta az adós teljesítését, annak tudatában, hogy ezzel a vételár fizetési kötelezettsége beállt, és az esedékessége a kiállított és átvett számlában írt időpont volt. Az I. rendű alperes azt is tudta, a faktoringszerződés alapján a felperes a vételár 80%-át megtéríti az adósnak. Az I. rendű alperes az adós teljesítésének hiányában vételár fizetésére ugyan nem köteles, azonban a jogellenes, felróható magatartásával okozati összefüggésben a felperesnek kára keletkezett, amely azonos az előfinanszírozott összeggel. Ezért kötelezte az I. rendű alperest kártérítés megfizetésére.

[31] A II. rendű alperes esetében rögzítette, részére az adós teljesített, amely azonban hibás volt. Nem fogadta el azonban a II. rendű alperesnek a szerződésszegésre való hivatkozását, mivel a II. rendű alperes a faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás kötelezetti nyilatkozatában egyértelműen elismerte az adós szerződésszerű teljesítését, és a felperes vonatkozásában mindennemű kifogásolási, ellenkövetelési és beszámítási jogáról lemondott. Az adós vállalta a II. rendű alperes szavatossági kifogása alapján a cserét, amelynek elmulasztása miatt jogkövetkezmény kizárólag a – jelenleg felszámolás alatt álló – adós ellen érvényesíthető. Ezért tehát a II. rendű alperes az

engedményezett vételárkövetelés teljesítésére köteles. Az II. rendű alperest illetően az elsődleges kereseti kérelem alapossága miatt a látszólagos keresethalmazatban előterjesztett további kereseti kérelmeket nem vizsgálta.

[32] A keresethalmazattal összefüggésben kifejtette, az a tárgy alapján nem kizárt, eleget tesz – látszólagos jellege miatt – a jogviszonyazonosság, konnexitás, azonos fórum előtti elbírálás és a félazonosság követelményének. Ezért az érdemi elbírálásnak nem volt akadálya, nem álltak fenn az eljárás megszüntetésének feltételei.

[33] Tanú 1 neve tanúkénti meghallgatására irányuló bizonyítási indítványt és a felperes belső vizsgálati jelentését figyelmen kívül hagyta, mivel azokat az alperesek utólagos bizonyításként elkésztetten terjesztették elő. A tanú szerepéről az ügyletben már a pert megelőzően is tudomással rendelkeztek, míg a belső vizsgálati jelentéshez 2023. május 3 napján jutottak, amelyhez képest azt 2023. május 20 napján bocsátották rendelkezésre. A belső vizsgálati jelentés kapcsán utalt arra is, annak tartalma üzleti titok és banktitok, amelyet az alperesek jogsértő módon szereztek meg, és annak megismeréséhez a felperes mint titokgazda nem járult hozzá. Ezért az a perben a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 322. § (3) bekezdése értelmében nem használható fel bizonyítékként. A Pp. 269. § (4) bekezdés c) pontja alapján sem tartotta figyelembe vehetőnek a belső vizsgálati jelentést, ugyanis a faktoring szerződés érvénytelenségének megállapítása, illetve a kártérítési felelősség alóli mentesülés érdekében a felperes felróhatóságára – a túlzott kockázatvállalása, a hitelképesség szakszerűtlen megítélése vagy saját szabályzatának megsértése miatt – alappal nem lehet hivatkozni. Ezek miatt a bizonyítási szükséghelyzet szabályait sem találta alkalmazhatónak. Megjegyezte, a belső vizsgálati jelentést utólagos bizonyításként az alpereseket képviselő ügyvédi iroda nevében eljárva, ügyvédjelölt terjesztette elő, így az a Pp. 75. § (3) bekezdése alapján hatálytalan.

[34] Tanú 2 neve tanúkénti meghallgatását a rendelkezésre álló bizonyítás anyaga alapján szükségtelennek tartotta. Mellőzte az I... Kft. nyilatkozatát is, mivel az adós okirati formában is elismerte a hibás teljesítés tényét a II. r. alperes vonatkozásában.

A fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[35] Az ítélettel szemben az alperesek fellebbezést, míg a felperes csatlakozó fellebbezést terjesztett elő. A csatlakozó fellebbezést az ítéltábla Gf.III.30.178/2023/7. számú végzésével visszautasította, amely végzést a Kúria Gfv.V.30.037/2024/5. számú végzésével helybenhagyta.

[36] Az alperesek fellebbezésükben – a Pp. 369. § (3) bekezdés a) – d) pontjai szerinti felülbírálati jogkörök gyakorlásával történő – az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását és az I. rendű alperes esetében a másodlagos kereset, a II. rendű alperes esetében az elsődleges kereset elutasítását, míg ennek hiányában az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérték. Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság a Pp. 237. § (1) és (2) bekezdése szerinti anyagi pervezetési

kötelezettségének nem tett eleget. Nem adott tájékoztatást ugyanis arról, hogy a felperes köteles bizonyítani az I. rendű alperes magatartásának szándékosságát és jogellenességét, a kár mértékét és annak az alperesi magatartással való okozati összefüggését, míg az I. rendű alperesnek kell bizonyítania a magatartása felróhatóságának hiányát, úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható, a II. rendű alperesnek pedig a teljesítés hiányát. Ezt az elsőfokú eljárás olyan hiányosságának tartották, amely a másodfokú eljárásban nem pótolható. Sétrelmezték, hogy az elsőfokú bíróság indokolás nélkül mellőzte tanú 2 neve tanúkénti meghallgatását és a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda megkeresését, valamint azt is, hogy ugyancsak indokolás nélkül hagyta figyelmen kívül az adós ügyvezetője által 2021. július 16. napján küldött levelet, amely szerint a műtrágya leszállításának elmaradása a működési körén kívüli okból történt.

[37] Az I. rendű alperes hivatkozott arra, felperes is az üzleti élet professzionális szereplője, amelyet az elsőfokú bíróság nem értékelt. Kiemelte, számára a felperes jogügyletben való megjelenése bizalomra adott okot, mivel egy európai szinten is kiemelkedő hitelintézettől elvárhatónak tartotta, hogy előzetesen a jogügyletben részes feleket ellenőrizze, auditálja, a készletet mint fedezetet előzetesen mennyiségileg és minőségileg is megvizsgálja. Megítélése szerint az elsőfokú eljárásban megjelölt felróható felperesi magatartások indították meg azt az okfolyamatot, amely a műtrágya adásvételi szerződés megkötéséhez és az előfinanszírozáshoz szükséges okiratok általa történő aláírásához vezetett. Alappal bízhatott ugyanis abban, hogy a felperes előzetesen megvizsgálta szakszerűen azokat a cégeket, illetve cégcsoportokat, amelyek részére készletfinanszírozást nyújtott. Ezen felperesi magatartások kapcsán szükségesnek tartotta a Nemzeti Nyomozó Iroda megkeresésére irányul bizonyítási indítványa teljesítését.

[38] Az I. rendű alperes vitatta, hogy a felperes felróható magatartását alátámasztó belső vizsgálati jelentésnek a felperes felróható magatartásának alátámasztása érdekében történő rendelkezésre bocsátása utólagos bizonyításként elkésett. Állította, a belső vizsgálati jelentést – egyéb iratokkal együtt – a Nemzeti Nyomozó Iroda 2023. május 4. és 5. napján kézbesítette, 2023. május 3. napján csupán az iratok megküldésére vonatkozó átirat elektronikus aláírása történt meg, amely nem egyezik meg a tényleges kiadással. Érvéle szerint a belső vizsgálati jelentés bizonyítékként felhasználása nem jogsértő, ugyanis nem tartalmaz üzleti titkot, és azt nem jogsértő módon szerezte meg. Megjegyezte, az elsőfokú bíróság nem biztosította a Pp. 265. § (2) bekezdése szerinti ellenbizonyítás lehetőségét, és ugyanezen szakasz (5) bekezdése alapján a bizonyítási szükséghelyzet szabályai lettek volna alkalmazhatók. Véleménye szerint a belső vizsgálati jelentést az elsőfokú bíróságnak a Pp. 163. § (1) és (2) bekezdése alapján zárt adatkezelés elrendelése mellett is figyelembe kellett volna vennie. A titoktartás alóli felmentés hiányát pedig a felperes terhére kellett volna értékelni, és úgy kellett volna tekinteni, hogy a felperes nem vitatja az I. rendű alperes tényállításait.

[39] A II. rendű alperes szükségesnek tartotta tanú 2 neve tanúkénti meghallgatását a teljesítés ténye kapcsán, mivel a faktoring keretszerződés 5.2.3. és 5.2.4. pontjai szerint a felperes előfinanszírozást csak végszámlára nyújt, amelynek feltétele az elismert teljesítés. Az elismert teljesítéssel szemben ugyanis a perben az ellenbizonyítás lehetősége megillette. Utalt arra, a hibás teljesítés tényét a felperes nem vitatta, és a műtrágya átadásának hiányát támasztja alá az adós ügyvezetője által 2021. augusztus 11. napján írt levél is. Hangsúlyozta, a faktoring keretszerződés 6.4.3.3. pontja alapján hibás teljesítés esetén a követelés visszaengedményezésére kerül sor, és amennyiben az átruházott követelés valamilyen okból nem áll fenn, a felperesnek – az üzletszabályzat VI.9.6. pontjában foglaltakra is figyelemmel

– az adóssal szemben kell a visszkereseti jogát gyakorolnia. A felperesnek így igényét az adós felszámolási eljárásában kellett volna érvényesítenie.

[40] Az alperesek a fellebbezési határidő lejártát követően a fellebbezésüket kiegészítették azzal, hogy a felperes jogi képviselőjének általános meghatalmazása 2023. február 14. napján megszűnt, amelyet követően nem nyújtott be újabb érvényes és hatályos meghatalmazást, holott ez kötelezettsége a Pp. 69. § (2) bekezdése és 71. § (2) bekezdése alapján. A képviseleti jog hiányának a következménye a Pp. 74. § (1) bekezdése értelmében az, hogy valamennyi nyilatkozatot, perfelvételi iratot úgy kell tekinteni, mintha azokat a felperes meg sem tette volna, míg a tárgyalásokat elmulasztotta. Ezért a Pp. 183. § (6) bekezdése alapján a felperes jogi képviselőjének nyilatkozatai közül kizárólag a 2023. február 14. napjáig tettek vehetők figyelembe, és az elmulasztott perbeli cselekmények pótlásának, utólagos jóváhagyásának nincs helye.

[41] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyására irányult. Az anyagi pervezetés kapcsán kifejtette, annak nem kellett kiterjednie az alperesi magatartás szándékosságának bizonyítására, mivel a szerződésen kívüli károkozásért való felelősségnek nem feltétele a magatartás szándékossága. A Ptk. 6:520. §-ából következően valamennyi károkozás jogellenes az ott megjelölt kivételekkel, amelyekre az alperesnek kell hivatkoznia, ezért a magatartás jogellenessége körében a felperesnek nincs bizonyítási kötelezettsége. Az I. rendű alperes pedig nem vitatta, hogy a felróhatósága hiányának bizonyítására köteles, amely miatt ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróságnak anyagi pervezetési kötelezettsége nem volt. Utalt arra, sürgősen tanú 2 neve tanúként meghallgatása, amelynek mellőzését az elsőfokú bíróság megindokolta, míg az adós ügyvezetőjének 2021. július 16. napján kelt levelet figyelembe vette.

[42] Érvelése szerint nincs jelentősége gazdasági szereplői státuszának, mivel az esetleges saját túlzott kockázatvállalása nem mentesíti az I. rendű alperest a vételár fizetési kötelezettsége alól. Értékelendőnek tartotta ugyanakkor, hogy az I. rendű alperes az adásvételi szerződés 3.2. pontja, valamint a Ptk. 6:127. § (1) bekezdés szerinti ellenőrzési kötelezettségének annak ellenére nem tett eleget, hogy az üzleti élet professzionális szereplőjének minősül. Kiemelte, nem készletfinanszírozás történt a faktoring szerződés keretében, így készletellenőrzési kötelezettség sem terhelte.

[43] A belső vizsgálati jelentés kapcsán előadta, az I. rendű alperes nem valószínűsítette a megszerzés időpontját és az önhiba hiányát. Álláspontja szerint a belső vizsgálati jelentést az I. rendű alperes meg sem ismerhette volna, illetve azt az esetleges jogszerű megismerhetőség esetében a polgári eljárásban nem használhatta volna fel. Az I. rendű alperes a bizonyítási szükséghelyzet feltételeinek fennállására nem hivatkozott, így a bizonyítási szükséghelyzet szabályai nem voltak alkalmazhatók. Az üzleti titkot tartalmazó okirat továbbá a Pp. 322. §-a értelmében a titokgazda hozzájárulása hiányában nem használható fel bizonyítékként, és a hozzájárulás elmaradása nem eredményezi azt, hogy az I. rendű alperes tényállításait a felperes által nem vitatottak kell tekinteni.

[44] A II. rendű alperest érintően kitért arra, az engedményezett követelés és annak teljesítését illetően a felperessel szemben esetlegesen érvényesíthető valamennyi kifogásról, így az adós szerződésszegésére való hivatkozásról is lemondott. A joglemondó nyilatkozat

érvényességét anyagi jogi kifogás útján a II. rendű alperes nem támadta, ezért e nyilatkozat érvényessége és hatályossága a perben nem volt vizsgálható. Az érvényes és hatályos joglemondó nyilatkozat következménye az, hogy az adós teljesítésének, azaz szerződésszegésének hiánya miatt a perben a II. rendű alperes kifogást nem érvényesíthet. Ezért a perben nem kellett vizsgálni, hogy az adós részéről teljesítés mennyiben történt, annak elmaradása miatt ugyanis a II. rendű alperes az elismert tartozás megfizetése alól nem mentesülhet. Megjegyezte, a II. rendű alperes egyebekben nem bizonyította a teljesítés hiányát. Kiemelte, visszaengedményezési kötelezettsége nem volt, ez nem következik a faktoring keretszerződés 6.4.3.3. pontjából, és az arra való hivatkozásról is lemondott. A II. rendű alperes által a visszaengedményezéssel összefüggésben megjelölt üzletszabályzat pedig is nem beazonosítható.

[45] A képviseleti jog kapcsán előadta, a Fővárosi Törvényszék 75.Pk.23.005/2022/2. számú végzésével az általános meghatalmazás tényét 2022. december 14. napjától 2027. december 14. napjáig tartó hatállyal bejegyezte az általános meghatalmazások nyilvántartásába. Ezáltal a peres eljárás kezdete óta a jogi képviselője általános meghatalmazással rendelkezik. Az általános meghatalmazások nyilvántartása közhiteles nyilvántartás, az abban szereplő adatokat a bíróság hivatalból veszi figyelembe, így e vonatkozásban bejelentési kötelezettség sem terhelte a Pp. 71. § (3) és (4) bekezdései alapján.

Az ítéltábla döntésének indokai

[46] A fellebbezés alaptalan.

[47] A Pp. 370. § (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság felülbírálati jogkörét az erre irányuló fellebbezési kérelemre, csatlakozó fellebbezésre, ellenkérelemre, azok korlátai között gyakorolja. Ilyen korlátnak minősülnek a fellebbezés 371. § (1) bekezdésében megjelölt tartalmi követelményei körében előadottak. E jogszabályi rendelkezésből következik, hogy korlátot nemcsak az képez, hogy a fellebbező fél milyen tartalmú másodfokú döntést kér, hanem az is, hogy ezt milyen indokkal teszi, melyik eljárási vagy anyagi jogszabály megsértésére hivatkozik.

[48] A fellebbezés előterjesztését követően a másodfokú eljárás során az alperesek hivatkoztak arra is, hogy a felperes jogi képviselőjének általános meghatalmazása 2023. február 14. napján megszűnt, amelynek következménye a Pp. 74. § (1) bekezdése értelmében az, hogy valamennyi nyilatkozatot, perfelvételi iratot úgy kell tekinteni, mintha azokat a felperes meg sem tette volna, míg a tárgyalásokat elmulasztotta, és a Pp. 183. § (6) bekezdése alapján a felperes jogi képviselője által a fenti időpontot megelőzően megtett nyilatkozatok vehetők kizárólag figyelembe. Ezen újabb jogszabálysértések megjelölésével az alperesek fellebbezésük Pp. 371. § (1) bekezdés d) pontja szerinti tartalmát a Pp. 375. § (1) bekezdésében foglaltak ellenére megváltoztatták, amelyre kizárólag a Pp. 375. § (2) bekezdésében meghatározott esetekben van lehetőség. E jogszabályi rendelkezés szerint a fél a fellebbezését, illetve csatlakozó fellebbezését – a 373. és 374. § keretei között – a másodfokú határozat meghozataláig vagy tárgyalás tartása esetén a másodfokú tárgyalás berekesztéséig akkor változtathatja meg, ha az a másodfokú bíróság által a fél tudomására hozottak alapján megengedett, vagy engedélyezett kereset-, illetve ellenkérelem-változtatás, a 373. § (2) bekezdés szerinti új tény állítása, valamint beszámítás folytán szükséges. A

másodfokú eljárásban azonban ellenkérelem-változtatás, beszámítás nem történt, míg a képviseleti jog megszűnésére vonatkozó tényállításnak nem volt helye, mivel azt az alperesek a keresetlevélhez mellékelt okiratra alapították, így arról nem az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztését követően szereztek tudomást.

[49] A Pp. 70. §-a akként rendelkezik, hogy a meghatalmazott képviseleti jogosultságát a bíróság az eljárás bármely szakaszában hivatalból vizsgálja. Kötelező jogi képviselet esetén a felperes jogi képviselése megszűnésének – amennyiben a képvislet pótlásáról felhívás ellenére nem gondoskodik – a Pp. 74. § (2) bekezdése és 240. § (1) bekezdés h) pontja értelmében a következménye az eljárás megszüntetése. Ez a Pp. 379. §-a alapján az ítélet kötelező hatályon kívül helyezésére ad alapot, amelyet a másodfokú bíróságnak a Pp. 370. § (2) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem, csatlakozó fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül is figyelembe kell venni. A másodfokú eljárásban pedig a nem fellebbező felperes jogi képviselétének hiánya esetében a Pp. 74. § (1) bekezdése értelmében a felperes nyilatkozata hatálytalan. Ezért az ítéltábla hivatalból vizsgálhatta, hogy megállapítható-e a Pp. 240. § (1) bekezdés h) pontjában meghatározott eljárás megszüntetési ok, és a másodfokú eljárásban is rendelkezik-e a felperes jogi képviselővel.

[50] Ennek megfelelően a másodfokú eljárásban egyrészt a felperes jogi képviselétével és az elsőfokú ítélet indokolásával összefüggésben a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkör, másrészt a fellebbezésben megjelölt, az elsőfokú bíróság által mellőzött bizonyítékok, bizonyítási indítványok kapcsán a Pp. 369. § (1) bekezdése, valamint (3) bekezdés a) és b) pontja szerinti felülbírálati jogkör, míg egyebekben az elsőfokú ítélet anyagi jognak való megfelelése vonatkozásában a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pontja és (4) bekezdése szerinti felülbírálati jogkör gyakorlására volt lehetőség. A Pp. 369. § (3) bekezdés d) pontja szerinti felülbírálati jogkör gyakorolhatósága ugyanakkor nem merült fel, mivel az elsőfokú bíróság az anyagi jogszabályok szerinti mérlegelési jogkörben nem hozott döntést.

[51] Mindenekelőtt az ítéltábla a felperes jogi képviselétével összefüggésben hivatalból vizsgálta egyrészt a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörében eljárva, hogy az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének, továbbá az eljárás megszüntetésének (Pp. 379. §) feltételei fennállnak-e, másrészt azt, hogy a másodfokú eljárásban a felperes jogi képviselője rendelkezik-e meghatalmazással.

[52] Tény, a keresetlevélhez mellékelt végzés szerint a felperes jogi képviselőjének általános meghatalmazása 2023. február 14. napjáig volt hatályos. A felperes által a másodfokú eljárás során becsatolt végzés és az általános meghatalmazásokról vezetett közhiteles nyilvántartás [Pp. 71. § (3) bekezdés] adatai szerint ugyanakkor a 2022. december 14. napjától 2027. december 14. napjáig terjedő időtartamra a perben eljáró jogi képviselőnek a felperes részéről adott általános meghatalmazás nyilvántartásba van véve. Ezért az egyes perekre szóló külön meghatalmazást pótló nyilvántartásba vett általános meghatalmazás [Pp. 71. § (2) bekezdés] alapján a képviseleti jog az elsőfokú eljárásban mindvégig fennállt, és az a másodfokú eljárás során is fennáll. A felperesnek tehát a jogi képviselete nem szűnt meg, amely miatt nem áll fenn az eljárás megszüntetésének és az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének a Pp. 240. § (1) bekezdés h) pontja alapján a Pp. 379. §-a szerinti oka, valamint a felperes másodfokú eljárásban tett nyilatkozatai nem hatálytalanok.

[53] Az ítéltábla a továbbiakban az elsőfokú ítéletet az alperesek fellebbezésében foglaltak alapján, azok korlátai között bírálta felül, amely fellebbezés mind az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatását, mind annak hatályon kívül helyezését és az az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását célozta, amely utóbbit arra az esetre kérték, amennyiben a részbeni megváltoztatásának nincs helye. A Pp. 383. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a másodfokú bíróság – ha az ítélet hatályon kívül helyezésére e törvény szerint nincs szükség – az ügy érdemében dönt. E jogszabályi rendelkezésből az következik, hogy az ügy érdemében abban az esetben lehet dönteni a másodfokú eljárás során, amennyiben nem áll fenn az ítélet hatályon kívül helyezését eredményező ok. Ezért amennyiben a fellebbezés az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására és hatályon kívül helyezésére is irányul, a másodfokú bíróságnak először a hatályon kívül helyezés iránti kérelmet kell vizsgálnia, és csak ennek megalapozatlansága esetén dönthet az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatásra irányuló fellebbezési kérelemről. Ezért az ítéltábla a fellebbezés kapcsán elsőként a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti felülbírálati jogkörében eljárva azt vizsgálta, hogy az abban megjelöltek miatt helye van-e az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének.

[54] Az alperesek fellebbezésükben hivatkoztak arra, hogy egyes bizonyítások mellőzését illetően az elsőfokú bíróság a Pp. 346. § (5) bekezdésében írt indokolási kötelezettségét megsértette.

[55] A Pp. 346. § (1) bekezdése alapján az ítélet részét képezi az indokolás is. A Pp. 346. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az indokolás tartalmazza egyebek mellett a bíróság által megállapított tényeket és jogi indokolást, utóbbi ugyanezen szakasz (5) bekezdése szerint tartalmazza az ítélet alapjául szolgáló jogszabályokat és szükség esetén azok értelmezését, a megállapított tényekre vonatkozó bizonyítékokat azokkal a körülményekkel együtt, amelyeket a bíróság a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett, a tények megállapításának egyéb körülményeit, továbbá azokat az okokat, amelyek miatt a bíróság valamely tényállítást nem talált bizonyítottnak, vagy amelyek miatt a felajánlott bizonyítást mellőzte.

[56] A jogi indokolásának annyira kell részletesnek lennie, amennyiben az a döntéshez igazodik, ugyanakkor szorosan a megállapított tényállásra kell épülnie. Mivel az ítélet törvényességét a jogszabályok helyes alkalmazása biztosítja, az indokolás lényegi eleme az alkalmazott jogszabályokra való hivatkozás, amelynek mind a jogvita szempontjából lényeges anyagi, mind pedig az irányadónak vett eljárási szabályokra ki kell terjednie. Ha az alkalmazandó jogszabály vitás, a bíróságnak azt is ki kell fejtenie, miért éppen a megjelölt jogszabály alapján hozta meg határozatát. Indokolnia kell tehát a felektől eltérő jogi álláspontját. Ez azonban nem jelenti, hogy minden, a felek által felvetett kérdésre, jogi megoldásra ki kellene térnie, nem jelenti a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolásának kötelezettségét, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatásának szükségességét. A követelmény az, hogy a döntéshez mérten szükséges körben indokolja meg jogi szempontból is ítéletét oly módon, hogy az a felek számára logikailag, a döntéshez vezető jogi lépéseket illetően érthető, meggyőző legyen. Így biztosítja az indokolás a döntés megalapozottságát [Kúria Pfv.III.21.618/2019/5. szám, Kúria Pfv.VI.20.236/2021/6. szám, Kúria Pf.V.21.374/2021/5. szám, 7/20013. (III.1.) AB határozat].

[57] Jelen esetben az elsőfokú bíróság indokát adta tanú 2 neve tanúkénti meghallgatása mellőzésének {elsőfokú ítélet [25] bekezdése}. Az elsőfokú ítélet pedig – az alperesek érvelésével ellentétben – figyelembe vette az adós ügyvezetője által 2021. július 16. napján írt, az adós teljesítésének hiányára utaló levelet, mivel az I. rendű alperest érintően megállapíthatónak találta az adós teljesítésének hiányát, míg a II. rendű alperest érintően azt, hogy a szavatossági kifogás alapján a kicserélés nem történt meg. Ez utóbbi esetben a II. rendű alperes vételfizetési kötelezettségének fennálltát azzal indokolta, hogy a II. rendű alperes lemondott a felperessel szembeni valamennyi kifogásolási, ellenkövetelési és beszámítási jogáról {elsőfokú ítélet [22] bekezdés}. Az alperesek által megjelölt levelet tehát az elsőfokú bíróság értékelte, csupán az abban foglaltakkal szemben a II. rendű alperest illetően egyéb okból találta alaposnak az elsődleges keresetet.

[58] Az elsőfokú bíróság nem indokolta meg ugyanakkor, hogy miért mellőzte az alperesnek a Készenléti Rendőrség Nemzeti Nyomozó Iroda megkeresésére irányuló bizonyítási indítványának teljesítését. Az ítélet indokolásának hiányossága azonban a Pp. 380. § c) pontja értelmében akkor eredményezhet hatályon kívül helyezést, ha a hiányosság oly mértékben orvosolhatatlan, amely miatt az ítélet érdemi felülbírálatra alkalmatlan. Az ítélet indokolásának hiányossága csupán a bizonyítási indítvány mellőzését érinti, amely kapcsán rendelkezésre állnak azok az adatok, amelyek alapján a másodfokú eljárásban annak szükségességéről állást lehet foglalni. Ezért az ítélet indokolásának nem volt olyan hiányossága, amely az elsőfokú ítélet Pp. 380. § c) pontja szerinti hatályon kívül helyezését eredményezte volna.

[59] Alaptalanul hivatkoztak az alperesek fellebbezésükben arra is, hogy az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének van helye az általuk hiányosnak tartott anyagi pervezetés miatt. A Pp. 384. § (1) bekezdése kifejezetten rendelkezik arról, hogy az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére önmagában nem szolgálhat alapul, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság anyagi pervezetésével nem ért egyet. Az anyagi pervezetés hiányossága esetén a Pp. 369. § (4) bekezdése alapján a másodfokú bíróság – az anyagi jogi felülbírálat részeként – a saját anyagi jogi álláspontja szerint helyes anyagi pervezetéssel együtt az azzal összefüggő intézkedéseket köteles megtenni. A Pp. ezzel arra ad lehetőséget a másodfokú eljárásban, hogy az elsőfokú bíróság által az anyagi pervezetéssel kapcsolatban elkövetett eljárási szabálysértések valóban és hatékonyan kiküszöbölhetők legyenek. A másodfokú bíróság eljárásával – a helyes anyagi pervezetés pótlásával – nem válik az eljárás egyfokúvá, nem sérül a fél rendes jogorvoslati joga. A fél a korábban hiányzó nyilatkozatait, indítványait a másodfokú bíróság kioktatására és felhívására megteheti. Az így megtehető nyilatkozatok tartalma és a szükséges bizonyítási eljárás ebből következő terjedelme határozza meg a továbbiakban a másodfokú eljárás befejezését, a jogvita érdemi elbírálását, avagy az elsőfokú eljárás megismétlését. A fenti másodfokú eljárási szabályoknak, a perkonzentráció érvényesülésének és a felek rendelkezési jogának egyidejű biztosításával az a nyilvánvaló, a Pp. alapelveivel összhangban álló célja, hogy a másodfokú bíróság lehetőség szerint érdemben hozzon határozatot, és csak a legszükségesebb esetben kerüljön sor az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére (Kúria Gfv.III.30.298/2023/7.). Kizárólag tehát az anyagi pervezetés hiánya miatt a felek nem kérhetik az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését. Az alperesek ugyanakkor anyagi jogi felülbírálatot lehetővé tevő – az ítélet megváltoztatására irányuló, anyagi jogszabálysértést megjelölő – fellebbezési kérelmet is előterjesztettek, azért az ítéltábla az elsőfokú bíróság anyagi pervezetését e fellebbezési kérelmek elbírálása során vizsgálhatta és vizsgálta a későbbiekben kifejtetendők szerint.

[60] Ugyancsak nem volt helye az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének a bizonyítási indítványoknak abból az okból történő mellőzése miatt, hogy a bizonyítás lefolytatása a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen. Ennek sérelmezése ugyanis az elsőfokú bíróságnak azt az értékelési tevékenységét támadta, amellyel arról döntött, hogy a felek által előterjesztett bizonyítási indítványok alapján mely bizonyítást rendeli el és folytatja le, végső soron pedig a megállapított tényeken alapuló következtetései helyességét vitatta. A Pp. 276. § (5) bekezdésében foglaltak megsértése nem eljárási szabálysértés, az elsőfokú bíróság ítéletének a Pp. 381. §-a alapján történő hatályon kívül helyezéséhez nem vezethet. A jogvita elbírálása szempontjából szükségtelennek értékelt bizonyítás mellőzéséről hozott elsőfokú döntést a másodfokú bíróság nem a Pp. 369. § (1) bekezdése szerinti eljárásjogi, hanem a Pp. 369. § (3) bekezdése szerinti anyagi jogi felülbírálat körében vizsgálhatja, az ennek megfelelő – az ítélet megváltoztatására irányuló – fellebbezési kérelem esetén. Amennyiben pedig a bizonyítás lefolytatása szükséges, úgy általában a bizonyítás másodfokú eljárásban történő kiegészítésének, az okiratok beszerzésének, a tanúk másodfokú eljárásban történő meghallgatásának sincs akadálya, ellenkező esetben pedig a Pp. 384. § (2) bekezdés b) pontja alapján történhet meg az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezése (BDT 2023. 4671.). Miután az alperesek anyagi jogi felülbírálatot is lehetővé tevő tartalmú fellebbezési kérelmet is előterjesztettek, az ítéltábla az anyagi jogi felülbírálati jogkörében vizsgálta, hogy a perben releváns kérdések eldöntése igényli-e, és milyen körben a bizonyítás kiegészítését, szükséges-e az alperesek által indítványozott bizonyítás elrendelése és lefolytatása.

[61] Ezt követően – az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére okot adós körülmény hiányában – az ítéltábla a Pp. 369. § (3) bekezdés a), b) és c) pontja szerinti felülbírálati jogkörében vizsgálta az elsőfokú ítélet anyagi jognak való megfelelőségét, az elsőfokú bíróság anyagi pervezetését.

[62] A felperes látszólagos tárgyi keresethalmazatként eshetőleges viszonyban álló kereseti kérelmeket terjesztett elő, amelyek közül az elsőfokú bíróság az I. rendű alperes esetében a másodlagos kereseti kérelmet, míg a II. rendű alperes esetében az elsődleges kereseti kérelmet találta megalapozottnak. A felperes az elsődleges keresetnek I. rendű alperessel szembeni alaptalanságára vonatkozó elsőfokú ítéleti döntést csatlakozó fellebbezéssel támadta, amely csatlakozó fellebbezést az ítéltábla jogerősen visszautasított. Ezért az elsőfokú ítéletnek az elsődleges kereseti kérelemre vonatkozó döntése a másodfokú eljárásban kizárólag a II. rendű alperest illetően volt felülbírálható.

[63] A felperes látszólagos tárgyi keresethalmazatként előterjesztett keresetei közül elsődlegesen a faktoring keretszerződés alapján reá engedményezett vételárnak a Ptk. 6:215. § (1) bekezdésén alapuló teljesítése iránt érvényesített igényt. Ennek alapjául előadta, hogy az adós és a II. rendű alperes között létrejött adásvételi szerződés alapján a II. rendű alperest vételár fizetési kötelezettség terheli, amelyre vonatkozó követelést az adóssal megkötött faktoring keretszerződés alapján engedményezés útján megszerzett. E követelés kapcsán pedig a II. rendű alperes nyilatkozott az adós szerződéses kötelezettsége teljesítésének megtörténtéről, tartozáselismerő nyilatkozatot tett, és lemondott arról, hogy a felperessel szemben az engedményezett követelésre, annak teljesítését illetően kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással éljen. A II. rendű alperes ellenkérelmében az adásvételi szerződés létrejöttét nem vitatta, hivatkozott ugyanakkor arra, hogy a felperes engedményezés útján a követelést nem szerezte meg, az adós a hibás teljesítésének elismerését követően a

kicszerelés elmaradása miatt a szolgáltatását nem teljesítette, amelyek folytán a felperes felé az adásvételi szerződésből eredő vételár fizetési kötelezettsége nincs.

[64] Az elsőfokú bíróság megállapította az engedményezés létrejöttét, valamint azt, hogy az adós a II. rendű alperes felé hibásan teljesített {elsőfokú ítélet [22] bekezdés}, és – a II. rendű alperes állításával egyezően – az adós a minőséghibás szolgáltatását nem cserélte ki, nem adta át a II. rendű alperesnek {elsőfokú ítélet [5] bekezdés utolsó előtti mondat}, amelynek azonban a II. rendű alperes joglemondása folytán nem tulajdonított jelentőséget a vételár fizetési kötelezettséget illetően. Ezen utóbbit a II. rendű alperes fellebbezésében vitatta.

[65] A hibátlan teljesítés hiányára vonatkozó megállapítást a felperes fellebbezéssel nem támadta, és az elsőfokú bíróság a II. rendű alperes vételár fizetési kötelezettségét nem is a hibátlan teljesítés tényére alapította, hanem arra, hogy a II. rendű alperes a felperessel szemben mindennemű kifogásolási, ellenkövetelési és beszámítási jogáról lemondott. Ezért a hibátlan teljesítés hiánya tényének kapcsán további bizonyítás lefolytatása és bizonyítással összefüggő anyagi pervezetés nem volt szükséges.

[66] A felperes és az adós között – a II. rendű alperes által sem vitatottan – a Ptk. 6:405. §-a szerinti, keret jellegű faktoring szerződés jött létre. E jogszabályi rendelkezés értelmében a faktoring szerződés alapján a faktor meghatározott pénzeszög fizetésére, az adós harmadik személlyel szembeni követelésének a faktorra engedményezésére köteles; ha az engedményezett követelés esedékességekor a kötelezett nem teljesít, az adós a kapott összeg visszafizetésére és kamat fizetésére, a faktor a követelés visszaengedményezésére köteles. A Ptk. által szabályozott faktoring szerződés alapján a követelésnek egy hitelügylet biztosítására való átruházása, és ennek keretében a követelés engedményezéssel mint rendelkező jogügylettel való átadása történik. Engedményezés esetében a Ptk. 6:197. § (2) bekezdésének második mondata szerint a kötelezett az engedménnyel szemben azokat az alapügyre vonatkozó kifogásokat érvényesítheti és azokat az ellenköveteléseket számíthatja be, amelyek az engedményezővel szemben az értesítésekor már fennállt jogalapon keletkeztek. A kötelezett tehát – a későbbiekben kifejtendőkre tekintettel a joglemondás esetét kivéve – a követelésnek a keresetösségi jogot megalapozó átszállása (megszerzése) hiányán túlmenően azokat a kifogásokat hozhatja fel, amelyeket az engedményezővel szemben felhozhatott volna, ha azok jogalapja már az értesítés időpontjában fennállt. Ilyen lehet – egyebek mellett – az eredeti szerződés érvénytelensége (semmissége vagy megtámadhatósága), a követelés megszűnése, elévülése, a szerződésszegés.

[67] Jelen esetben az adós mint eladó és a II. rendű alperes mint vevő között adásvételi szerződés jött létre, amely 3.2. pontja alapján a vételár megfizetési kötelezettség abban az esetben áll be, amennyiben a szerződés tárgyát képező műtrágya átvételét követően az adós által kiállított szállítólevélen a II. rendű alperes igazolja a teljesítést, birtokbevétele. Ezek a perbeli adásvételi szerződés vonatkozásában megtörténtek. Az adós „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratban írásban értesítette a II. rendű alperest a faktoring szerződésen alapuló engedményezés tényéről, az adásvételi szerződésből fennálló – kötelezeti levonás feltüntetésének hiányában a számla összegével megegyező – tartozás összegéről, és felhívta a II. rendű alperest, hogy a felperes részére teljesítsen. Ebben az okiratban a II. rendű alperes jognyilatkozatokat tett, az engedményezést tudomásul vette, az alapügyletre vonatkozóan igazolta, hogy az adós a számlák alapjául

szolgáltató kötelezettségét szerződésszerűen teljesítette, és kijelentette, hogy a felperes felé az – összecszerűen is feltüntetett – engedményezett követeléssel tartozik. Kijelentette továbbá, hogy a felperes felé az engedményezett követelést, annak teljesítését illetően semmilyen kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással nem fog élni, azokról kifejezetten lemond.

[68] A II. rendű alperes a per tárgyát képező adásvételi szerződés esetében a szerződéskötés napján a felperes felé két nyilatkozatot tett, egy az alapügyletre vonatkozó tartozáselismerő és egy joglemondó nyilatkozatot. A „Faktorálási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás” elnevezésű okiratokban tett nyilatkozataiban elsőként elismerte az adós általi szerződésszerű teljesítést, és kijelentette, hogy a felperes felé az – összecszerűen is feltüntetett – engedményezett követelésekkel tartozik, azokat a felperesnek határidőre megfizeti. Az ítéltábla rögzíti, a nyilatkozatokból világosan kitűnik, hogy a II. rendű alperes az adásvételi szerződésből eredő, felperesre engedményezett vételár követelést nem vonta kétségbe, vállalta annak megfizetését, tehát elismerte a felperes felé fennálló ilyen kötelezettségét. Ezért a perbeli adásvételi szerződésből eredő vételárfizetési kötelezettségét illetően a II. rendű alperes a Ptk. 6:26. §-a szerinti tartozáselismerő nyilatkozatot tett, amellyel ellentétes állítást az alperes a perben sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárásban nem közölt. Miután a perbeli adásvételi szerződés 3.2. pontjából következően a vételár fizetési kötelezettség beálltának feltétele az adós részéről történő teljesítés, a szerződésszerű teljesítését elismerő nyilatkozat is a tartozáselismerés körébe tartozik, attól nem választható külön.

[69] A Ptk. 6:26. §-a értelmében a tartozáselismeréssel a tartozás jogcíme nem változik meg, de a tartozását elismerő kötelezettet terheli annak bizonyítása, hogy tartozása az elismerő nyilatkozat megtételének időpontjában nem vagy alacsonyabb összegben állt fenn, bírósági eljárásban nem érvényesíthető követelésen vagy érvénytelen szerződésen alapult. A tartozáselismerés tehát új kötelezettséget nem keletkeztet, következménye az, hogy vita esetén megkönnyíti a másik fél helyzetét, mivel az elismert kötelezettség teljesítése alóli mentesülés érdekében, az azt megalapozó – a Ptk. 6:26. §-a szerinti – tényeket az elismerő nyilatkozatot tevő köteles bizonyítani. Tartozáselismerés esetén a Ptk. 6:26-a így lehetőséget biztosít arra is, hogy a kötelezett – a jogosult követelést megalapozó szerződés(ek) érvénytelensége, illetve engedményezés esetén a követelés átszállásának (megszerzésének) hiánya mellett – szerződésszegésre hivatkozzon, amely körébe tartozik a hibás teljesítés is.

[70] A szerződés érvénytelensége, a szerződésszegés, a szerződés megszűnése és a vele szembeni követelés átszállásának (megszerzésének) hiánya esetére biztosított jogairól azonban a szolgáltatás jogosultja – aki egyben az ellenszolgáltatás kötelezettje – a Ptk. dispozitív rendelkezéseiből következően lemondhat, amely érvényes és hatályos nyilatkozatnak az a következménye, hogy a szerződés érvénytelenségéből, szerződésszegésből és a vele szembeni követelés átszállásának (megszerzésének) hiányából eredő igényt nem érvényesíthet, elveszti azt a jogosultságát, hogy ezek valamelyikére alapítottan hivatkozzon a tartozáselismerő nyilatkozattal szemben a tartozása hiányára (hasonlóan: Kúria Gfv.VII.30.266/2012/5. szám). Egyoldalú joglemondás fogalmi körébe ugyanis az a nyilatkozat vonható, amellyel a jogalany az őt kétségkívül megillető jogosultságról (igényérvényesítésről vagy vitatásról) kifejezetten lemond (BH2018. 146), amelynek megfelel az olyan nyilatkozat, amely tartalma szerint arra irányul, hogy a szerződés érvénytelensége, szerződésszegés – így hibás teljesítés – és a vele szembeni követelés átszállásának (megszerzésének) hiánya miatt semmilyen kifogással nem él. Jelentősége volt ezért a jogvita mikénti elbírálása során annak, hogy a II. rendű alperes lemondott-e a

felperessel szemben arról a jogáról, hogy az adós hibás teljesítésére, azaz szerződésszegésére és erre alapítottan a vételár fizetési kötelezettség hiányára hivatkozzon.

[71] Jelen esetben a II. rendű alperes – általa sem vitatottan – az adásvételi szerződés napján tett tartozáselismerő nyilatkozattal egyidejűleg arról is nyilatkozott, hogy a felperessel szemben az engedményezett követelést, annak teljesítését illetően semmilyen kifogással, ellenköveteléssel vagy beszámítással nem fog élni, azokról kifejezetten lemond. Ebben a nyilatkozatban a „semmilyen” kifejezés használatával a II. rendű alperes a Ptk. 6:8. § (3) bekezdése szerint meg nem engedett kiterjesztő értelmezés nélkül is egyértelműen, ellentmondásmentesen – azaz ezért értelmezésre nem szorulóan (BH2018. 127) – a felperesre engedményezett követelést és annak teljesítését illetően a felperessel szemben esetlegesen érvényesíthető valamennyi kifogásról lemondott, így az adós szerződésszegésére való hivatkozásról is, mivel az a vételár követelés teljesítését érinti. A II. rendű alperes pedig a perben ellenkérelmében anyagi jogi kifogásként [Pp. 199. § (2) bekezdés b) pontjának ba) alpontja] nem hivatkozott a lemondó nyilatkozat érvénytelenségére, így az a perben nem volt vizsgálható. A joglemondás tehát kiterjedt a perben az alperes által érvényesíteni kívánt ezen kifogásokra. Nyilatkozatát a II. rendű alperes annak ismeretében tette meg, hogy az adós teljesítését igazolta és elismerte, ezáltal a joglemondással az adós teljesítése hiányának kockázatát is magára vállalta. A II. rendű alperes ezért nem hivatkozhat a felperessel szemben arra, hogy az engedményezés tárgyát képező – a perben érvényesített – vételár követelés az adós hibás teljesítése miatt nem jött létre, mint ahogyan arra sem, hogy szerződésszegés következményeként gyakorolhatja-e a felperes az adóssal szembeni visszkereseti jogát. Ezen utóbbi körülménnyel összefüggésben a követelés visszaengedményezésére peradat nem is áll rendelkezésre, a visszaengedményezés megtörténtét a II. rendű alperes sem állította. Nem volt tehát jelentősége annak, hogy az adós részéről a teljesítés hibás volt, ilyen okból ugyanis a II. rendű alperes az elismert tartozás felperes részére történő megfizetése alól szerződésszegésre való hivatkozással nem mentesülhet.

[72] Helyesen jutott tehát az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a II. rendű alperes köteles megfizetni az elsődleges kereseti kérelem szerinti – a II. rendű alperes által összezszerúságában nem vitatott – vételárat, valamint annak késedelmi kamatát, és a behajtási költségátalányt. A felperes elsődleges keresetének alapossága következtében pedig a Pp. 342. § (4) bekezdése folytán a II. rendű alperes esetében a látszólagos keresethalmazatban előterjesztett további kereseti kérelmeket és az azzal összefüggő érveket, hivatkozásokat nem kellett elbírálni.

[73] A továbbiakban az ítéltábla az I. rendű alperes vonatkozásában vizsgálta a másodlagos kereseti kérelmet, amelyet a felperes a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségre alapított.

[74] A Ptk. 6:518. §-a tiltja a jogellenes károkozást, kártérítési felelősség a Ptk. 6:519. §-a értelmében a jogellenes károkozáshoz kapcsolódik, polgári jogi értelemben minden kárt okozó magatartás jogellenes, kivéve, ha a károkozó magatartás jogellenességét kizáró ok áll fenn (Ptk. 6:520. §). A magánjogi jogellenesség ezért nem azonos a jogszabálysértéssel, a magánjogi jogellenesség magából a kár okozásából következik, mert a magatartás a károkozás általános tilalmába ütközik (BH2021. 256). Jogilag relevanciát kizárólag azok a jogellenes magatartások kapnak, vagyis azokhoz fűződhet kártérítési jogkövetkezmény, amelyek kárt okoznak, tehát amelyek esetében a jogellenes magatartás és a kár bekövetkezte

között okozati összefüggés áll fenn. Lényeges ugyanakkor, a szerződésen kívül okozott kárért való felelősségnek – erre vonatkozó jogszabályi rendelkezés hiányában, eltérően a Ptk. 6:587. §-ában szabályozott utaló magatartástól – nem feltétele a magatartás szándékossága. Miután a szerződésen kívül okozott kárért való felelősség körében a Ptk. 6:520. §-a kimondja, hogy minden károkozás jogellenes, kivéve ha fennáll az a)-d) pontokban felsorolt jogellenességet kizáró okok valamelyike, a jogellenesség külön bizonyítást nem igényel. Ezért az igényt érvényesítő félnek a deliktualis kárfelelősségi generálklauszula, a Ptk. 6:519. §-a tényállási elemei közül elegendő – az ellenfél vitatása esetén – a károkozó magatartást, a kárt és az okozati összefüggést bizonyítania; a jogellenesség és a felróhatóság (Ptk. 1: 4. §) vélelmezett. Ha a felsorolt konjunktív feltételek bizonyítása sikerre vezet, az alperes kimentheti magát a felelősség alól akár a jogellenesség, akár a felróhatóság hiányának bizonyításával (hasonlóan: Kúria Pfv.III.20.820/2020/3. szám), továbbá neki kell bizonyítani, hogy a károsult a Ptk. 6:525. § (1) bekezdése alapján őt terhelő kármegelőzési, kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettségét felróhatóan megszegte.

[75] A kártérítési felelősség feltételei közül először a kár bekövetkeztét kellett vizsgálni, mivel az a kártérítési felelősség alapvető tényállási eleme, annak hiányában kártérítésben való marasztalásra nem kerülhet sor (hasonlóan: Kúria Pfv.VI.20.938/2021/4. szám). A kár léte esetében lehet dönteni tehát arról, hogy azzal az állított alperesi magatartás okozati összefüggésben áll-e, és a kár ténye egyben a magatartást jogellenessé is teszi. Jelen esetben a felperes oldalán a kár bekövetkezett, mert az ügylet előfinanszírozását ő végezte el, és az adós részéről a felperes irányában teljesítés nem történt. A kár bekövetkeztének tényét és összegét az I. rendű alperes sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésében nem vitatta, és nem állította, hogy a felperes az általa megfizetett összeg megtérülését várhatná az adóstól. Ezért a kár bekövetkeztét és összegét a Pp. 203. § (1) bekezdés a) pontja alapján nem vitatottnak kellett tekinteni, és azt az elsőfokú bíróság a Pp. 266. § (1) bekezdése értelmében valósnak elfogadhatta további bizonyítás lefolytatása nélkül. Emiatt a kár bizonyítását érintően nem merült fel a felperes perbeli nyilatkozatának olyan hiányossága, amely anyagi pervezetést tett volna szükségessé.

[76] A felperes a kár bekövetkeztét okozó magatartást abban jelölte meg, hogy az I. rendű alperes elismerte az adós teljesítését, amelynek tényét az I. rendű alperes sem az elsőfokú eljárásban, sem a fellebbezésben nem vitatta. Ezért e magatartás tényét a Pp. 203. § (1) bekezdés a) pontja alapján nem vitatottnak kellett tekinteni, és azt az elsőfokú bíróság a Pp. 266. § (1) bekezdése értelmében valósnak elfogadhatta további bizonyítás lefolytatása nélkül.

[77] Ezt követően azt kellett vizsgálni, hogy az I. rendű alperes fenti magatartása és a kár bekövetkezése között áll-e fenn okozati összefüggés. Az okozatosság a tények olyan zártláncú egymásutániségét, egymásból következőségét jelenti, amikor az egyik elem hiányában az azt követő további tények bizonyosan nem következnek be (BDT2013. 2841.). Emellett érvényesül a Ptk. 6:521. §-ában szabályozott előreláthatósági elv, amely az okozati összefüggésre vonatkozik, vagyis nem állapítható meg az okozati összefüggés azzal a kárral kapcsolatban, amelyet a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia. A deliktualis kárfelelősségnél is vizsgálni kell tehát az előreláthatósági követelményt mint az oksági kapcsolat feltételét a káresemény időpontjára vonatkoztatottan. Ez pedig azt jelenti, hogy nem állapítható meg az okozati összefüggés azzal a kárral kapcsolatban, amelyet a károkozó nem látott előre és nem is kellett előre látnia. Előre látható pedig az, amellyel az adott körülmények között észszerűen előre számolni lehet (BH2021. 45.).

[78] Az I. rendű alperes fenti magatartása, azaz a teljesítés elismerése nélkül a felperes károsodása nem következett volna be, mivel a faktoring keretszerződés alapján az előfinanszírozás feltétele volt az adós teljesítésének igazolása, ennek hiányában a felperes az adós részére nem fizetett volna. Ez a magatartás – az I. rendű alperes fellebbezési álláspontjával ellentétben – hozzájárult ahhoz, hogy a felperes a faktorálási szerződés alapján teljesítse a fizetési kötelezettségét az adóssal szemben, ugyanis annak tudatában, hogy ez alapján őt a felperes felé fizetési kötelezettség terheli [ld. faktorlási (engedményezési) értesítés és teljesítési utasítás], kijelentette, hogy az adós a számlák alapjául szolgáló kötelezettségét szerződésszerűen teljesítette, aláírta a szállítólevelet, az áru elhelyezésére tárolási szerződést kötött, aláírta a teljesítést tartalmazó számlát. Ezt támasztják alá a Kúria hasonló tényállású ügyben meghozott, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Gfv.VI.30.115/2023/10. számú ítéletének [79] bekezdésében – a Ptk. 6:587. §-ára alapított kereset vonatkozásában – az okozati összefüggést illetően kifejtettek is, ugyanis az okozatosság megítélése tekintetében nincs eltérés a szerződésen kívül okozott kártérítési felelősség és az utaló magatartás között. Az I. rendű alperes tudta, hogy valótlan tartalmú nyilatkozata alapján a felperes az adós felé fizetést teljesít, és így számolnia kellett azzal, hogy amennyiben részére az adós az adásvételi szerződés szerinti szolgáltatását nem teljesíti, a felperes felé visszafizetési kötelezettsége keletkezik, amelynek elmaradása kárt okozhat. Az okozatossági láncnak ez az eleme távolinak nem tekinthető. A perbeli káresemény kapcsán az I. rendű alperesnek nem azt kellett előre látnia, hogy az adós az adásvételi szerződés szerinti szolgáltatása teljesítésének hiányakor nem tesz eleget a felperes felé az előfinanszírozott összeg visszafizetésére vonatkozó kötelezettségének, hanem azt, hogy a visszafizetés elmaradása esetén a felperes vagyonában kár keletkezhet. A Ptk. 6:521. §-ának a szempontjából ugyanis nem annak van jelentősége, hogy a károkozó láthatta-e előre, hogy a tevékenysége konkrétan milyen, a Ptk. 6:522. § (2) bekezdésében meghatározott károk bekövetkezéséhez vezethet, hanem hogy magatartása folytán egyáltalán fennáll-e a károsodás, vagyis bármilyen kár bekövetkezésének a lehetősége (BDT2023. 4639.). Ezért a felperes kára és az I. rendű alperesnek a felperes által megjelölt magatartása között az okozati összefüggés fennáll.

[79] Az I. rendű alperes a felperesi finanszírozás előmozdítása érdekében tudatosan, általa is beismerten valótlan tartalmú nyilatkozatokat tett, valótlan tartalmú okiratokat, szigorú számadású nyomtatványt látott el cégszerű aláírással (engedményezési értesítés és teljesítési utasítás kötelezett nyilatkozata, szállítólevél, tárolási szerződés). Bár a felperesnek felrótta, hogy a faktorálási ügylet alapjául szolgáló termék meglétéről nem győződött meg, ő maga – aki azt „megvette” – sem győződött meg az áru létéről. Tudatában volt annak, hogy e nyilatkozatai és tanúsítványai alapján, kizárólag azokra tekintettel fog a felperes pénzfizetést teljesíteni – időlegesen helyette – az adósnak. Egyértelműen és következetesen, teljes bizonyító erejű és szigorú számadású okiratokkal keltett olyan látszatot, a felperes előtt és csakis az ő számára, amely az adásvételi ügylet adós általi maradéktalan teljesítésének megtörténtére utalt. Amikor ezeket a nyilatkozatait az I. rendű alperes megtette, – állítása szerint – tudatában volt annak, hogy az adásvételi szerződést az adós semennyiben nem teljesítette. Mindez nem értékelhető másként – amint arra a Kúria hasonló tényállású ügyben meghozott, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Gfv.VI.30.430/2023/9. számú ítéletében rámutatott – mint a felperes irányában tanúsított jogellenes magatartásként. Az I. rendű alperes pedig a Ptk. 6:520 §-a szerinti valamely, jogellenességet kizáró okot megalapozó tény nem is állított, így e körben nem volt az I. rendű alperesnek olyan tényállítása, amelyet a felperes tagadása esetén bizonyítani kellett volna. Ezért a

jogellenességgel összefüggésben a bizonyítást illetően anyagi pervezetés nem kellett alkalmazni, miután a bíróságot bizonyításra szoruló tények tekintetében tájékoztatási kötelezettség kizárólag abban az esetben terheli, ha a fél olyan tényállítást tesz, amelynek bizonyítása szükséges.

[80] Mindezek alapján a kártérítés feltételei közül a jogellenes magatartás, a kár és az ezek közötti okozati összefüggés fennállása megállapítható volt. Erre figyelemmel a továbbiakban az I. rendű alperesnek a felróhatósága hiányára és a felperes közrehatására vonatkozó hivatkozását kellett vizsgálni. Ennek során – az I. rendű alperes fellebbezési érvelésével ellentétben – nem volt szükséges anyagi pervezetés alkalmazása. Az I. rendű alperes a felróhatósága hiányát megalapozó körülményt (felperes mint kiemelkedő jelentőségű hitelintézet jogügyletben való részvétele miatti bizalom) megjelölte, így a törvényi tényállást álláspontja szerint megalapozó határozott, konkrét előadást tett. Ennek kapcsán pedig bizonyítást nem kellett lefolytatni, hanem azt kellett megítélni, hogy e körülmény mellett a teljesítés elismerésével úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben elvárható. Az I. rendű alperes továbbá a felperes közrehatását illetően bizonyítási indítványokat terjesztett elő. Az alperes perfelvételi nyilatkozata így nem volt hiányos a felróhatóság hiányát és a felperes közrehatását illetően, és a felek között sem volt vita abban, hogy ezek bizonyítása az I. rendű alperest terheli. A Pp. 237. § (2) bekezdésében meghatározott, a bizonyíték rendelkezésre bocsátása, illetve a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, valamint a bizonyítás esetleges sikertelenségének következményeire vonatkozó bírói tájékoztatási kötelezettség pedig – a Pp. 317. § (1) bekezdés a) és c) pontjában foglaltak kivételével – csak arra az esetre szól, amikor a felek között vita van a bizonyítási kötelezettség kapcsán, vagy a perfelvételi nyilatkozat teljes mértékben nélkülözi a bizonyíték megjelölését, nem olyanra, amikor valamilyen bizonyíték már rendelkezésre áll, de a bíróság megítélése szerint a tény alátámasztására nem alkalmas. Nem terjed ki továbbá az anyagi pervezetés a bizonyítékok bizonyító erejének előzetes értékelésére és a felek erről való tájékoztatására sem (BH2022. 205.).

[81] A kártérítési felelősség alóli mentesülést eredményező felróhatóság hiánya akkor állapítható meg, ha a károkozó úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható [Ptk. 1.:4. § (1) bekezdés]. A polgári jogi viszonyokban általában és ezen belül a szerződésen kívüli kártérítési felelősség alóli sikeres kimentés körében megkövetelt, az adott helyzetben általában elvárható magatartás egy tipizált és objektivizált elvárási szint; a károkozó akkor mentesül a felelősség alól, ha magatartása megfelel e követelményszintnek. Ennek mérlegelése során értékelni kell az adott élethelyzetet, valamint az adott élethelyzettel összefüggő szakosított, szervezetszintjét is. Az adott helyzetben elvárható magatartás jogi kategória, az annak való megfelelésről a bíróságnak kell állást foglalnia (Kúria Pfv.III.21.154/2020/9. szám).

[82] A jogi személy I. rendű alperes gazdasági, szakmai tevékenysége során tudatosan, általa is beismerten valótlan tartalmú nyilatkozatokat tett, valótlan tartalmú okiratokat, szigorú számadású nyomtatványokat látott el cégszerű aláírásával. Az I. rendű alperes továbbá tudatában volt annak, hogy a nyilatkozatai és tanúsítványai alapján, kizárólag azokra tekintettel fog a felperes pénzfizetést teljesíteni – időlegesen helyette – az adósnak, aki az adásvételi szerződés szerinti szolgáltatását az I. rendű alperes részére, az I. rendű alperes által is felismerten nem teljesítette. Ilyen körülmények mellett a valótlan tartalmú okirat aláírására, a teljesítés valósággal ellentétes igazolására azonban nem adhat alapot – az igazolt teljesítéssel érintett adásvételi szerződésben félként részt nem vevő – felperes gazdasági

életben betöltött szerepéből, jelentőségéből származtatott bizalom sem. Tudottan valótlan tartalmú és az abban foglaltak alapján következményekkel járó okiratok, nyilatkozatok aláírása – mint ahogyan azt az elsőfokú bíróság helyesen megállapította – nem felel meg az adott helyzetben általában elvárható magatartás követelményének. Ennek ellenkezőjének elfogadása a gazdasági forgalom biztonságát súlyosan veszélyeztetni. Az pedig, hogy a felperes tanúsított-e felróható magatartást, nem az I. rendű alperes felelősség alóli mentesülése körében, hanem károsulti közrehatásként vizsgálható. Az I. rendű alperes magatartása tehát felróható, ezért a kártérítési felelősség alól nem mentesülhet.

[83] Alapítanul hivatkozott az I. rendű alperes fellebbezésében arra is, hogy a felperes a kára bekövetkeztében közrehatott. A Ptk. 6:525. § (1) bekezdése alapján a károsultat kármegelőzési, kárelhárítási és kárenyhítési kötelezettség terheli, amelyek felróható megszegése miatt keletkezett kárt a károkozó nem köteles megtéríteni. Ennek alapján, ha a károkozó magatartás előidézésében, a kár bekövetkeztében, a kár súlyosbodásában az elvárható magatartást elmulasztó károsult is közrehatott, magatartásának következményeit maga viseli. Az önhiba – amelynek bizonyítása a károkozót terheli – csak felróható magatartás lehet, de a felróható magatartásnak okozati összefüggésben kell állnia a bekövetkezett kárral úgy, hogy a közrehatás folytán ennek kárcsökkentés az eredménye. Azt, hogy a károsult okozott-e és milyen mértékben kárt, csak a károkozó magatartásával összefüggésben lehet meghatározni.

[84] Az I. rendű alperes a felperes közreható magatartásaként azt jelölte meg, hogy a faktorálás során elmulasztotta készletellenőrzési és független hitelességellenőrzési kötelezettségét, és tudott arról, hogy a műtrágya adós általi átadása nem történt meg. Ennek bizonyítására bocsátotta rendelkezésre a felperes belső vizsgálati jelentését, amelynek az elsőfokú bíróság általi figyelmen kívül hagyását kifogásolta.

[85] A belső vizsgálati jelentés rendelkezésre bocsátása – az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően – a Pp. 75. § (3) bekezdésére figyelemmel nem volt hatálytalan perbeli cselekmény. A beadvány benyújtása ugyanis a Pp. 608. § (1) bekezdésének megfelelően elektronikus úton történt, és azt az I. rendű alperes jogi képviselőjét ellátó ügyvéd azonosításra visszavezetett dokumentumhitelesítés szolgáltatással hitelesítette. Ezáltal a Pp. 325. § (1) bekezdés g) pontja értelmében az teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül, és azt bizonyítja, hogy az ügyvéd mint kiállító tette meg az abban foglalt nyilatkozatot.

[86] Egyetértett ugyanakkor az ítéltábla az elsőfokú bírósággal abban, hogy a belső vizsgálati jelentés rendelkezésre bocsátása utólagos bizonyításként elkésztett. A Pp. 220. § (1) bekezdés a) pontja értelmében a perfelvételt lezáró végzés meghozatalát követően a fél az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig akkor terjeszthet elő további bizonyítási indítványt, illetve bocsáthat rendelkezésre további bizonyítékot ha az a keresete, ellenkérelme alapjául hivatkozott tény bizonyítására vagy ellenbizonyításra szolgál, feltéve, hogy az utóbb keletkezett vagy arról önhibáján kívül utóbb szerzett tudomást. Ugyanezen szakasz (2) bekezdése alapján az (1) bekezdés a) pontja esetén a fél a bizonyítási indítványt vagy bizonyítékot az arról történő tudomásszerzéstől számított tizenöt napon belül terjesztheti elő, egyidejűleg köteles a tudomásszerzés időpontját és az önhiba hiányát valószínűsíteni. Utólagos bizonyításként okirat rendelkezésre bocsátásának tehát kizárólag az arról való tudomásszerzéstől számított 15 napon belül van helye, míg a Pp. 220. § (6) bekezdés második mondata szerint az előterjesztés hiányai tekintetében hiánypótlási felhívás kiadásának nincs

helye. Az I. rendű alperes a büntetőeljárás iratait 2023. január 30. napján megtekintette, amelyből saját nyilatkozata (20. sorszám alatti beadvány) szerint is tudomást szerzett a belső vizsgálati jelentésről. Az iratbetekintésről készült jegyzőkönyv azt is tartalmazza, hogy a megismerhető iratokról a jogi képviselő telefonjával történő fényképezés útján másolatot kapott. Ezért a belső vizsgálati jelentés perben való rendelkezésre bocsátásáig eltelt a tudomásszerzéstől számított 15 napos határidő. A belső vizsgálati jelentés kiadása iránt az I. rendű alperes az eljáró nyomozó hatósághoz csupán 2023. április 19. napján terjesztett elő kérelmet, amelyhez képest két hét elteltével jutott az irat birtokába. Az I. rendű alperes azonban nem valószínűsítette, hogy korábban, a perfelvétel 2023. április 28. napján való lezárásáig nem volt módja valamilyen okból beszerezni az iratot. Nem állapítható meg továbbá az sem, hogy az I. rendű alperes állítása szerint a belső vizsgálati jelentést 2023. május 5. napján kapta volna meg a nyomozó hatóságtól. Kétségtelen, az irat kiadmányozása (aláírása) és kézbesítése különbözik egymástól, azonban ez nem zárja, hogy a kettő egy napon történjen meg. Az I. rendű alperes pedig a Pp. 220. § (2) bekezdésében előírt valószínűsítési kötelezettsége ellenére nem csatolt olyan okiratot, amely arra utalna, hogy a nyomozó hatóság nem a kiadmányozás napján küldte volna meg az iratokat. A nyomozó hatóság iratok megküldésére vonatkozó átirata nem is tartalmaz olyan kitételt, miszerint az iratok megküldése kettő részletben történik. Mindezek alapján az utólagos bizonyítás elkésett, és így a Pp. 220. § (7) bekezdése értelmében a belső jelentést figyelmen kívül kellett hagyni. Nem volt ezért szükséges vizsgálni, hogy a bizonyítékként való felhasználása jogsértő-e. A belső jelentés bizonyítékként való értékelése a jogvita mikénti elbírálása szempontjából nem is volt szükséges, mivel az I. rendű alperes által a felperesnek felrótt magatartások – az alábbiakban kifejtendőkre tekintettel – közreható magatartásként nem értékelhetők, míg az utólagos bizonyítást tartalmazó beadványban (20. sorszám alatt) a belső vizsgálati jelentésből hivatkozott megállapítások között nincs olyan, amely szerint a felperes részéről eljáró személy tudott volna az adós teljesítésének hiányáról, ilyet fellebbezésében sem jelölt meg pontosan, csupán általánosságban hivatkozott a belső vizsgálati jelentés ezt alátámasztó jellegére.

[87] Az ítéltábla a felperes közrehatására való hivatkozás körében elsőként azt vizsgálta, hogy ilyen magatartásnak minősülnek-e a felperes és az adós közötti jogviszony létrejötté kapcsán megjelölt mulasztások. Az I. rendű alperes ezzel a felperes és az adós közötti szerződéses konstrukciót támadta. Kétségtelen, amennyiben a felperes és az adós között nem jön létre a faktoring keretszerződés, és így nem nyújt az adósnak előfinanszírozást, nem következhet be károsodása. A faktoring keretszerződés megkötésével összefüggő esetleges mulasztások hiánya esetében sem tudta volna azonban a felperes megakadályozni, hogy az I. rendű alperes valótlan tartalmú nyilatkozatokat tesz az adós teljesítését illetően. Amennyiben a felperes a faktoring keretszerződés megkötésekor a jogszabályoknak és a belső szabályzataiban foglaltaknak megfelelően jár el, akkor is bekövetkezik a felperes kára az előfinanszírozott összeg adós általi visszafizetésének elmaradásával. Az I. rendű alperes által kiállított okiratok képezték ugyanis feltételét a felperes adós felé történő teljesítésének. A felperes kára kizárólag amiatt következett be, mert az I. rendű alperes általa is tudottan valótlan gazdasági eseményeket igazolt le. Az ebből eredő kárt a felperes nem előzhette meg. A felperesnek a faktoring keretszerződés szerződés megkötésekor nem kellett feltételeznie, hogy az adóssal szerződő fél olyan helyzetet teremt, amelyből őt kár éri (hasonlóan: Kúria Pfv.III.20.690/2022/4. szám). A felperes kárának bekövetkeztében tehát a lényeges mozzanat a teljesítést alátámasztó okiratoknak az I. rendű alperes általi kiállítása, így a felperesnek a faktoring keretszerződés adóssal történő megkötésekor elkövetett esetleges mulasztása a károsodás okfolyamatában olyan távoliak, amelyek a felperes felróható közrehatását nem eredményeik. Amennyiben a felperes a

szerződéskötéskor, hitelkihelyezéskor az I. rendű alperes által megjelölt jogszabályi rendelkezéseket vagy a belső szabályzatát megsértette, ennek relevanciája kizárólag a felperes és a vele szerződő fél egymás közötti viszonyában lehet, a túlzott kockázatvállalással a hitelintézet valójában a befektetők érdekeit veszélyeztethette, sérthette. A kialakult bírói gyakorlat szerint külső harmadik személyek, de még a szerződésben szereplő mellékkötelezettek (pl.: kezes) sem hivatkozhatnak arra, hogy a kölcsönadó a hitelnyújtás során az adós hitelképessége tekintetében szakszerűtlenül járt el (hasonlóan: BDT2014.3212.). Nem volt jelentősége ezért annak, hogy a felperes a faktoring keretszerződés megkötésekor az ügyletre irányadó jogszabályi vagy belső szabályzatbeli rendelkezésnek esetlegesen nem megfelelően járt el. Emiatt az ilyen magatartás tényét a perben nem kellett bizonyítani, amely következtében szükségtelen volt a Nemzeti Nyomozó Irodának az I. rendű alperes által indítványozott megkeresése.

[88] Ezt követően az ítéltábla az adós teljesítése hiányának ismeretére való alperesi hivatkozást vizsgálta. A felperes általi pénzfizetés teljesítésének a faktoring keretszerződés alapján feltétele volt, hogy az I. rendű alperes és az adós között létrejött adásvételi szerződésben meghatározott szolgáltatását az adós teljesítse. Emiatt, amennyiben a felperesnek tudomása volt arról, hogy az I. rendű alperes által aláírt nyilatkozatokkal, okiratokkal ellentétben az adós nem teljesített, vagy azt fel kellett volna ismernie, a felperes felróható közrehatása megállapítható. A perben és a büntetőeljárásban is meghallgatott tanúk (tanú 3 neve, tanú 4 neve) vallomása azonban azt nem támasztja alá, hogy a felperesnek tudomása lett volna az adós teljesítésének hiányáról, a tanúk ilyen tartalmú vallomást nem tettek. Ekként nem minősíthető tanú 4 nevenak a büntetőeljárás során 2022. szeptember 7. napján tett vallomásának (20. sorszám allati beadvány) az a része, hogy a felperes írta elő, hogy ne az adósnál vagy a C... Kft.-nél történjen a bértárolás. Az adásvételi szerződés teljesítéseként az adásvételi szerződés tárgyát képező dolog birtokbavétele ugyanis nem kizárólag fizikai birtoklást jelent.

[89] A Ptk. 6:215. § (1) bekezdése szerint adásvételi szerződés alapján az eladó dolog tulajdonjogának átruházására. Ptk. 5:38. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy ingó dolog tulajdonjogának átruházással való megszerzéséhez az átruházásra irányuló szerződés vagy más jogcím és erre tekintettel a dolog birtokának átruházása szükséges. Az adásvételi szerződés esetében ezért az eladó szolgáltatása a birtokátruházással válik teljesítetté. Főszabályként a birtokátruházáshoz a birtok átruházójának és megszerzőjének a birtok átengedése és annak megszerzésére irányuló tényleges szándékot is magába foglaló megállapodása szükséges. Ugyanakkor birtokátruházás alatt minden olyan helyzetet érteni kell, amelynek eredményeként a dolog az átruházó hatalmából a megszerző hatalmába kerül. Az átadás megvalósulhat már azzal is, ha a felek megállapodása alapján az átruházó a rendelkezési jogáról lemondva azt a megszerző részére átengedi [Ptk. 5:3. § (1)-(4) bekezdés]. Átadásnak minősül a dolog feletti jogi hatalom megszerzésének minden általában elfogadott módja, így a brevi manu traditio (a birtokátruházás felek megállapodásával történő megvalósulása, ha a birtokot megszerző fél az átutalás időpontjában már a dolog tényleges birtokában van, például a bérlő szerzi meg a tulajdonjogot), a longa manu traditio (a tulajdonos a tulajdonjog megszerzőjével kötött megállapodás alapján a dolog felett gyakorolt hatalmával felhagy, és ezáltal lehetővé teszi, hogy a tulajdonjog megszerzője a dolog birtokát megszerezze), a constitutum possessorium (megállapodással tényleges átadás nélkül átszáll a birtok, ha a tulajdonjog átruházója és megszerzője megállapodnak abban a jogcímben is, amelynek alapján a tulajdonjog átruházója a tulajdonjog megszerzőjétől származtatott jog alapján marad a dolog birtokosa, például az eladó bérlőként birtokban marad), valamint a

cessio vindicationis is (ha a dolog harmadik személy birtokában van, a tulajdonjog átruházása a dolog kiadása iránti igénynek a szerző félre való átruházásával megvalósul, ha ebben az átruházó és megszerző megállapodnak).

[90] A birtokátruházás tehát nem szűkíthető le a dolog kézből kézbe történő átadására, mert a legtöbb esetben erre nincs is lehetőség. Csupán arra van szükség, hogy a felek közötti jogviszonyban egyértelműen világos legyen, hogy az átruházó a jogot a megszerzőnek átengedte, a megszerző a dolgot ezzel a megszerzett jogcímen birtokolja (BDT 2018. 3919.). Következésképpen önmagában a fizikai birtoklás hiánya nem minősül a birtokátruházás, azaz a teljesítés elmaradásának. Ezért amennyiben a felperes tudta, hogy az I. rendű alperes fizikailag nem is birtokolja az adásvételi szerződés tárgyát képező műtrágya mennyiséget, nem jelenti azt, hogy a teljesítés hiányáról tudott. Az I. rendű alperes pedig az általa aláírt okiratokban elismerte a teljesítést, és a tárolási szerződésben sajátjaként rendelkezett a műtrágyáról, annak tárolása az ő érdekében történt. Ezek a birtokátruházás, azaz a teljesítés megtörténte utalnak, azt támasztják alá, így azokból a teljesítés valósággal szembeni hiánya a felperes által nem is volt felismerhető.

[91] A felperes továbbá azt sem tudhatta, hogy az általa teljesítendő előfinanszírozást megalapozó okiratok valótlan tartalmúak. A Kúria hasonló tényállású ügyben meghozott, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Gfv.VI.30.319/2023/9. számú ítéletében kifejtette, az adásvételi szerződés 1. számú mellékletében „teljesítés helye és ideje” körébe tartozó azon kitétel, miszerint a „megrendelés eladó általi visszaigazolását követő 2. nap, az eladó telephelyén történő átadással, nem cáfolja, hogy a teljesítés az adásvételi szerződés megkötésének napján megtörtént. Itt ugyanis nem a teljesítés vevő általi „vissza”igazolásáról, hanem a vételi ajánlat eladó általi elfogadásáról („visszaigazolásáról”) van szó. Az adós fuvarozást nem vállalt, hanem a saját telephelyén történő átadást, ami megegyezett a tároló telephelyével is. Így ténylegesen a fuvarlevelek hiánya a teljesítés tényét nem cáfolja, miként az EKÁER rendszerben rögzített szállítási dokumentumok hiánya sem. A tárolási helyről való elszállítás, ténylegesen fuvarozás megszervezése az I. rendű alperes feladata volt, a fuvarlevelek hiánya sem az adós, sem a felperes terhére nem értékelhető. A teljesítés meg nem történte hiányára nem lehet következtetni a tárolási szerződés azon kitételéből sem, hogy „vevő előre fizetését követően az áru tulajdonjoga átkerül a vevő birtokába”. Ez a szerződési rendelkezés jogilag értelmezhetetlen, miként az is, hogy egyáltalán miért szerepel a tárolási szerződésben. A tárolási szerződés nem tartalmazhat az adásvételre vonatkozó rendelkezést figyelemmel arra, hogy az eladó, az adós a tárolási szerződésnek nem részese. A tárolási szerződésben írt határidő nem az eladóra, az adósra tartalmazott kötelezettséget, hiszen a szerződésnek nem volt részese, hanem az alperesre, ő tartozott ezen határidőig a terméket elszállítani, ténylegesen kitérolni. Valamennyi irat tehát – mint hogyan arra a Kúria hasonló tényállású ügyben meghozott, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Gfv.VI.30.315/2023/10. számú ítéletében is rámutatott – arra utalt, hogy az adós részéről a teljesítés megtörtént, és ez volt felperes által történő finanszírozás feltétele.

[92] Az adósi teljesítés megtörténte – I. rendű alperes fellebbezés érvelésével ellentétben – a felperesnek a részére benyújtott okiratok alapján nem is kellett ellenőriznie. A felperes és az adós közötti, a Ptk. 6.405. §-ában szabályozottnak megfelelő faktoring jogviszony gazdasági tartalma alapján a követelés átruházására a faktor által nyújtott hitel fedezeteként kerül sor. A faktoring szerződésnek ezért nem árukészlet, hanem követelés a fedezete, és a faktoring szerződés nem az adós árukészletének beszerzését, nem az adóst terhelő fizetési kötelezettség teljesítését célozza. Az adásvételi ügylet kölcsönös teljesítésében

az I. rendű alperes volt érdekelt, neki volt szüksége a megvásárolt árura, és a Ptk. 6:127. § (1) bekezdése alapján őt mint az adásvételi szerződés szolgáltatásának jogosultját terhelte a szolgáltatás (a műtrágya) megvizsgálásának kötelezettsége. A felperes ellenőrzési kötelezettségének hiányát állapította meg a Kúria hasonló tényállású ügyben meghozott, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Gfv.VI.30.315/2023/10. számú ítéletében is.

[93] A finanszírozás megtörténtéig az I. rendű alperes részéről nem volt olyan jelzés sem a felperes felé, amely az okiratokban foglaltak valóságtartalmát megkérdőjelezte volna. Mindezek alapján az I. rendű alperes közreműködésével kiállított iratokból – amelyek meglétét a saját teljesítését megalapozandó a felperes megkövetelt – a felperes nem ismerhette fel, hogy az adós az adásvételi szerződés szerinti szolgáltatását nem teljesítette, így azt, hogy a faktoring szerződés alapján történő finanszírozás feltételei fennállnak.

[94] A felperes felróható közreható magatartása tehát nem állapítható meg, ezért az I. rendű alperes a teljes kár megtérítésére köteles. A felperes másodlagos keresetének alapossága következtében pedig a Pp. 342. § (4) bekezdése folytán a látszólagos keresethalmazatban előterjesztett további, harmadlagos kereseti kérelmet nem kellett elbírálni.

[95] A kifejtettekre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[96] Az alperesek fellebbezése eredménytelen volt, ezért a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján kötelesek megtéríteni a felperesnek a jogi képviselétével kapcsolatban felmerült, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés b) pontja és (5) bekezdés szerint – általános forgalmi adóval növelt – ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségét.

Szeged, 2024. szeptember 19.

Dr. Jobbágy Ildikó s.k.

Dr. Tolna András s.k.

Dr. Dobler László s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

táblabíró